

Ek 1

BİLDİRİMLER VE ÇEKİNCELER

İşkence Karşısı Sözleşme

Türkiye

Çekince:

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, sözleşmenin 30'uncu madde 2'nci paragrafı uyarınca aynı maddenin 1'inci paragrafı ile kendisini bağlı addetmediğini beyan eder."

21 ve 22nci madde çerçevesinde İşkence Karşısı Komite'nin yetkisini tanıma bildirimini

Azerbaycan

4 Şubat 2002

"... Azerbaycan hükümeti Sözleşme ihlalden mağdur olduğunu iddia eden, kendi yargısına tâbi kişilerden gelen veya onlar adına yapılan şikayetleri kabul etmek ve incelemek için, İşkenceyi Önleme Komitesinin yetkisini tanıdığını beyan eder."

Türkiye

2 Ağustos 1988

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti, sözleşmenin 22'nci madde 1'inci paragrafı uyarınca, (sözleşme) ihlalden mağdur olduğunu iddia eden, kendi yargısına tâbi kişilerden gelen veya onlar adına yapılan şikayetleri kabul etmek ve incelemek için, İşkenceyi Önleme Komitesinin yetkisini tanıdığını beyan eder."

Medenî ve Siyasî Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme

Türkiye

23/09/2003 tarihinde Sözleşme'nin onaylanması ile getirilen çekince:

"Türkiye Cumhuriyeti bu sözleşmeden doğan yükümlülüklerini, BM Yasası çerçevesindeki yükümlülüklerine uygun olarak yerine getireceğini, yalnızca diplomatik ilişkisi bulunan taraf devletlere karşı uygulanacağını ve bu sözleşmenin ancak Türkiye Cumhuriyeti'nin Anayasası'nın, yasal

II

ve idari düzeninin yürürlükte olduğu ülkesel sınırlar itibariyle onaylanmış bulunduğunu beyan eder"

Türkiye Cumhuriyeti, Sözleşme'nin 27. maddesini, Anayasası'nın ve 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Barış Antlaşması ve eklerinin ilgili hükümlerine ve usullerine göre uygulama hakkını saklı tutar."

Medenî ve Siyasî Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'ye Ek 2nci Seçmeli Protokol

Azerbaycan

Çekince:

"Azerbaycan Cumhuriyeti istisnaî davalarda savaş ya da savaş tehlikesi şartlarında hayatî önemdeki suçlara ölüm cezası verilmesine izin veren özel bir yasayı benimseyerek [sözü geçen Protokol'ü] kabul eder."
28 Eylül 2000

"Savaş zamanında ölüm cezasının uygulanması kişinin savaş zamanında işlenen askerî nitelikte çok ciddî bir suçtan mahkûm olması şartına bağlanmıştır."

Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme

Irak

Sözleşme'nin imzalanması sırasında konulan ve onaylanması sırasında teyit edilen çekince:

"Irak Cumhuriyeti'nin Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme ve Medenî ve Siyasî Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'ye taraf olması hiçbir şekilde İsrail'in tanınması ya da İsrail'e karşı sözü geçen bu iki sözleşmeden doğan herhangi bir yükümlülük altına girmesi anlamına gelmez."

"Yukarıdaki iki sözleşmeye Irak Cumhuriyeti'nin taraf olması, Medenî ve Siyasî Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'ye Ek Seçmeli Protokol'e taraf olması sonucunu doğurmaz"

Onaylama sırasında:

"[Bu sözleşmelerin] Irak tarafından onaylanması hiçbir şekilde İsrail'in tanınması anlamına gelmez ya da bu ülke ile sözü geçen Sözleşmeler tarafından düzenlenen işlere girmesine vesile teşkil edemez."

III

Suriye Arap Cumhuriyeti

"1. Suriye Arap Cumhuriyeti'nin bu sözleşmelere katılması hiçbir şekilde İsrail'in tanınması ya da sözü geçen sözleşmelerde düzenlenen herhangi bir konuda bu ülke ile ilişki kurması anlamına gelmez.

2. Suriye Arap Cumhuriyeti, farklılık ya da ayırım olmaksızın mümkün mertebe bütün devletlere sözü geçen Sözleşmelere taraf olma imkânı vermediği için, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 26ncı maddesinin 1nci paragrafı ile Medenî ve Siyasî Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 48nci maddesinin 1nci paragrafının sözü geçen Sözleşmelerin amaç ve maksatlarına uygun olmadığı kanaatindedir."

Türkiye

23/09/2003 tarihli Onaylama sırasındaki çekince:

"Türkiye Cumhuriyeti, Sözleşme'den doğan yükümlülüklerini Birleşmiş Milletler Antlaşması (özellikle de 1nci ve 2nci madde ile ilgili olan) yükümlülükleri çerçevesinde yerine getireceğini beyan eder.

Türkiye Cumhuriyeti, işbu Sözleşme'nin hükümlerini yalnızca diplomatik ilişkisi bulunan Taraf Devletlere karşı uygulayacağını beyan eder.

Türkiye Cumhuriyeti, işbu Sözleşme'nin ancak Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın ve Türkiye Cumhuriyeti'nin yasal ve idari düzeninin yürürlükte olduğu ülkesel sınırlar itibariyle onaylanmış bulunduğunu beyan eder.

Türkiye Cumhuriyeti Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme'nin 13ncü maddesinin 3 ve 4ncü paragrafında yer alan hükümlerini, Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 3, 14 ve 42nci maddelerindeki hükümlere uygun olarak yorumlama ve uygulama hakkını saklı tutar."

Her Türden Irk Ayırıcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme

Irak

İmzalama sırasında:

IV

"Irak Cumhuriyeti Dışışleri Bakanlığı, 21 Aralık 1965 tarihinde Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nca benimsenmesen Her Türden Irk Ayırimcılığının Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Uluslararası Sözleşme'yi imzalamasının ve sözü geçen Sözleşmenin Arap Devletlerince kabul edilmesinin ve ilgili hükümetlerce uygulamaya konulmasının hiçbir şekilde İsrail'in tanınması ve bu Sözleşme'yle düzenlenebilecek işlere Arap Devletlerinin girmesine yol açacağı anlamına gelmediğini beyan eder.

"Ayrıca, Irak Cumhuriyeti hükümeti kendini, sözü geçen Sözleşme'nin 22nci maddesinin hükümleri ile bağlı saymaz ve sözü geçen madde ile getirilen Uluslararası Adalet Divanı'nın zorunlu yargı yetkisini kabul etmeme çekincesini teyit eder."

Onaylama sırasında:

"1. Bu sözleşmenin Irak tarafından kabul ve onaylanması hiçbir şekilde İsrail'in tanınması anlamına gelmez ya da bu ülke ile sözü geçen Sözleşme tarafından düzenlenen işlere girmesine vesile teşkil etmez.

2. Irak, Uluslararası Adalet Divanı'nın zorunlu yargı yetkisi ile ilgili Sözleşme'nin 22nci maddesinin hükümlerini kabul etmez. Irak Cumhuriyeti kendini, bu Sözleşme'nin 22nci maddesinin hükümleri ile bağlı saymaz ve bütün sorunlarda sorun Uluslararası Adalet Divanı'na intikal ettirilmeden önce sorunun bütün taraflarının onayının alınmasının gerekli olduğu kanaatindedir."

Suriye Arap Cumhuriyeti

"1. Suriye Arap Cumhuriyeti'nin bu Sözleşmeye katılması hiçbir şekilde İsrail'in tanınması ya da sözü geçen Sözleşmede düzenlenen herhangi bir konuda bu ülke ile ilişki kurması anlamına gelmez.

2. Suriye Arap Cumhuriyeti, Sözleşme'nin 22nci maddesinde yer alan İki ya da daha fazla Taraf Devlet arasında bu Sözleşme'nin yorumlanmasını ya da uygulanmasını ilgilendiren ve bu görüşmeler ya da Sözleşme'de açıkça belirtilen yöntemler yoluyla çözümlenemeyen herhangi bir uyuşmazlık, taraflar bir diğer çözüm yolunda uzlaşamazlarsa, uyuşmazlığa Taraf Devletlerden birinin talebiyle, karar alınmasını teminen Uluslararası Adalet Divanı'na intikal ettirileceği hükmü ile kendini bağlı saymaz. Suriye Arap Cumhuriyeti, her bir davada uyuşmazlığın Uluslararası Adalet Divanı'na intikal ettirilmesi için söz konusu sorunun bütün taraflarının onayının alınmasının gerekli olduğunu ifade eder."

Türkiye

Onaylama sırasında bildirim:

"Türkiye Cumhuriyeti, işbu Sözleşme'nin hükümlerini yalnızca diplomatik ilişkisi bulunan Taraf Devletlere karşı uygulayacağını beyan eder."

"Türkiye Cumhuriyeti, işbu Sözleşme'nin ancak Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın ve Türkiye Cumhuriyeti'nin yasal ve idari düzeninin yürürlükte olduğu ülkesel sınırlar itibariyle onaylanmış bulunduğunu beyan eder."

Onaylama sırasında Çekince

Türkiye Cumhuriyeti, kendisini işbu Sözleşme'nin 22. maddesi ile bağlı saymamaktadır. Sözleşme'nin yorumlanması ya da uygulanması ile ilgili olarak ortaya çıkabilecek ve Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu bir uyuşmazlığın Uluslararası Adalet Divanı'na intikal ettirilebilmesinden önce her durumda Türkiye Cumhuriyeti'nin açık muvafakatinin sağlanması gerekmektedir.

Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiyesine İlişkin Sözleşme

Irak

Çekince:

"1. Irak Cumhuriyeti'nin bu Sözleşme'yi kabul etmesi ve Sözleşme'ye katılımı, Sözleşme'nin 2nci maddesinin (f) ve (g) paragrafları ile 16nci maddesinin 1 ve 2nci paragraflarındaki hükümlerle bağlı saydığı anlamına gelmez. Son belirtilen maddeye ilişkin çekince, eşler arasında dengeyi sağlamak amacıyla kadınların haklarının eşlerininkine eşit olması bakımından İslâm şeriatının hükümlerine hanel getirmez. Irak, ayrıca, Sözleşme'nin yorum ya da uygulaması ile bağlantılı olarak Sözleşme'nin 29uncu maddesinin 1inci paragrafındaki uluslararası tahkim prensibine çekince koyar.

2. Bu Sözleşmenin kabulü İsrail'in tanındığını ya da bu ülke ile ilişkiye girildiğini ifade etmemektedir."

Türkiye

Çekinceler ve çekincelerin kaldırılması:

Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın 29 Haziran 1999 tarihli yazısı ile, Sözleşme'nin 15/ 2-4 ve 16/1-c,d,f,g maddelerine ilişkin olarak başlangıçta konulan çekincelerin kaldırılmış olduğu; Sözleşme'nin 9. maddesinin 1inci fıkrasına Türk Vatandaşlık Kanunu bakımından yapılan beyanın ve "uluslararası tahkime ve uluslararası Adalet Divanı'nın yargı

VI

yetkisine ilişkin 29uncu maddenin 1inci fıkrasına konulmuş olan çekincenin mevcudiyetini sürdürdüğü hususu teyit edilmiştir"

Cocuk Hakları Sözleşmesi

Iran (İslâm Cumhuriyeti)

İmzalama sırasında:

Çekince:

"İran İslâm Cumhuriyeti [bu Sözleşmede] İslâm şeriatına aykırı olabilecek madde ve hükümlere çekince koyar ve Sözleşmenin onaylanması sırasında böylesi konularda beyanda bulunma hakkını saklı tutar."

Onaylama sırasında:

Çekince:

"İran İslâm Cumhuriyeti hükümeti bu Sözleşmedeki maddelerin İslâmî yasalarla ve yürürlükteki uluslararası mevzuatla uyum halinde olmayan herhangi bir hükmünü hakkını saklı tutar."

Irak

Çekince:

"Irak hükümeti, İslâmî şeriat hükümlerine aykırı olarak, bir çocuğun dinini değiştirmesine izin veren, çocuğun din özgürlüğü ile ilgili Sözleşme'nin 14üncü maddesinin 1inci fıkrasına çekince koyma şartıyla bu Sözleşmeyi kabule şayan bulur."

Suriye Arap Cumhuriyeti

Çekince:

"Suriye Arap Cumhuriyeti, Suriye Arap mevzuatı ve İslâmî şeriat prensipleri ile uyum içinde olmayan Sözleşme hükümlerine, özellikle de Çocuğun din özgürlüğü hakkı ile bağlantılı 14 maddenin muhtevası ile ve evlât edinme ile ilgili 20 ve 21inci maddesine çekince koyar."

Türkiye

Sözleşme'nin imzalanması sırasında konulan ve onaylanması sırasında teyit edilen çekince:

"Türkiye Cumhuriyeti Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin 17, 29 ve 30. maddeleri hükümlerini T.C. Anayasası ve 24 Temmuz

VII

1923 tarihli Lozan Anlaşması hükümlerine ve ruhuna uygun olarak yorumlama hakkını saklı tutmaktadır.”

Çocuk Haklarına İlişkin Sözleşmeye ek Çocukların Silâhlı Çatışmalarda Yer Almaması ile İlgili Seçmeli Protokol.

Azerbaycan

Bildirim:

"Protokolün 3üncü maddesine uygun olarak, Azerbaycan Cumhuriyeti askerlik hizmeti hakkındaki 3 Kasım 1992 tarihli Azerbaycan Cumhuriyeti kanununa göre Azerbaycan Cumhuriyeti vatandaşları ve askerlik hizmetiyle ilgili tanımlanan şartlara uyan diğer kişiler askerî öğrenci okullarının faal askerlik hizmetlerine 17 yaşında gönüllü olarak katılıp kabul edilebilirler. Azerbaycan hukuk mevzuatı bu hizmetin zorla ya da mecburî olmamasını, ebeveynlerin ya da katılacak bireylerin yasal temsilcilerinin istişarî onayı ile gerçekleşmesini ve bu hizmetlerle ilgili görevler hakkında bu kişilerin tam olarak bilgilendirilmesini ve millî silâhlı kuvvetlere kabul edilmeden önce bu kişilerin yaşlarını kanıtlayan belgeler istenmesini garanti eder."

Türkiye

Birinci bildirim:

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye Ek Çocukların Silahlı Çatışmalara Katılmaları ile İlgili İhtiyari Protokol'ün onayı sırasında Türkiye Cumhuriyeti tarafından yapılan beyanın metni:

"Türkiye Cumhuriyeti işbu İhtiyari Protokol'ün hükümlerini yalnızca tanıdığı ve diplomatik ilişki kurduğu taraf devletlere karşı uygulayacağını beyan eder."

İkinci bildirim:

Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'ye Ek Çocukların Silahlı Çatışmalara Katılmaları ile İlgili İhtiyari Protokol'ün onayı sırasında Türkiye Cumhuriyeti tarafından Protokol'ün 3üncü maddesinin 2nci fıkrası ile ilgili olarak yapılan beyanın metni:

"1. Türkiye Cumhuriyeti İhtiyari Protokol'ün 3 üncü maddesinin 2inci fıkrası uyarınca, Türk mevzuatına göre askerliğin zorunlu olduğunu, ancak Türk vatandaşlarının kanuni rüşt yaşını tamamlamadan zorunlu askerlik hizmetine tabi tutulmadığını, Türk Askerlik Kanununa göre, askerlik hizmetinin 20 yaşına girilen yılın 01 Ocak tarihinde başladığını, seferberlik ve olağanüstü hallerde ise yükümlülerin 19 yaşında askere alınabildiğini beyan eder.

VIII

Türkiye’de gönüllü askerlik uygulaması yoktur.

Bununla beraber, Askerlik Kanunu’nun 11 inci maddesi, sadece deniz ve jandarma sınıfları ile “gedikli küçük zabitlik” için asgari 18 yaştan itibaren gönüllü askere almayı öngörmektedir. Ancak, İhtiyari Protokol’ün getirdiği yaş düzenlemesine uygun olan bu madde uygulanmamaktadır.

İhtiyari Protokol’ün 3 üncü maddesinin 5 inci fıkrası ile Protokol kapsamı dışında tutulan askeri okul öğrencileri de zorunlu askerlik uygulaması çerçevesinde yer almamaktadır. Bu öğrenciler, Türk mevzuatı uyarınca “asker” tanımı ve “askeri hizmet” yükümlülüğü dışında tutulmuştur.

2. Askeri liselere ve astsubay hazırlama okullarına kabul ise gönüllülük esasına, giriş sınavında başarıya ve veli ve yasal vasilerin muvafakatine bağlıdır. İlköğretimini tamamlamış, asgari 15 yaşında bu okullara gönüllü olarak kabul edilen öğrenciler, okul ile ilişkilerini istedikleri zaman kesebilirler.”

Üçüncü bildirim:

“Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’ye Ek Çocukların Silahlı Çatışmalara Katılmaları ile İlgili İhtiyari Protokol’ün onayı sırasında Türkiye Cumhuriyeti tarafından Protokol’ün 3 üncü maddesinin 5 inci fıkrası ile ilgili olarak yapılan beyanın metni

Türkiye Cumhuriyeti, Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’ye Ek Çocukların Silahlı Çatışmalara Katılmaları ile İlgili İhtiyari Protokol’ün 3 üncü maddesinin 5 inci fıkrası ile ilgili olarak, bu fıkroda zikredilen Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin 29 uncu maddesine yönelik çekincesinin tüm geçerliliğini koruduğunu beyan eder.

Çocuk Haklarına İlişkin Sözleşmeye ek Çocuk Satışı, Çocuk Fahışeliği ve Çocuk Pornografisi ile İlgili Seçmeli Protokol

Türkiye

Bildirim:

“Türkiye Cumhuriyeti işbu Seçmeli Protokol’ün hükümlerini yalnızca tanıdığı ve diplomatik ilişki kurduğu taraf Devletlere karşı uygulayacağını beyan eder.”

Bütün Göçmen İşçilerin ve Aile Üyelerinin Haklarının Korunmasına İlişkin Sözleşme

Türkiye

IX

Bildirim:

A) 15 inci Maddeye ilişkin bildirim :

Yabancıların ÷lkemizde gayrimenkul edinmeleri hakkında yasalarda öngör÷len kısıtlamalar geçerliliğini koruyacaktır.

B) 40ıncı Maddeye ilişkin çekince :

÷lkemizde 2821 sayılı Sendikalar Yasasının 5 inci maddesi sendika kurucusu olma şartları arasında Türk vatandaşlığına sahip olma koşulunu öngörmektedir. Göçmen işçilerin ve aile fertlerinin istihdam edildikleri devlette sendika kurma hakları Türkiye yasaları açısından geçerli olamayacağından bu maddeye çekince konulacaktır.

C) 45 inci Maddeye ilişkin bildirim :

45 inci Maddenin 2, 3 ve 4 üncü fıkraları Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ve ilgili yasalara göre uygulanacaktır.

D)46ıncı Maddeye ilişkin bildirim :

46ıncı Madde ÷lkemizde halen yürürlükte bulunan ulusal gümrük mevzuatımızın hükümlerine göre uygulanacaktır.

E) 76ıncı ve 77nci Maddelere ilişkin bildirim :

Türkiye Sözleşmenin uygulanmasının denetlenmesi amacıyla oluşturulacak olan "Tüm Göçmen İşçilerin ve Aile Fertlerinin Haklarının Korunması Komitesi"nin yetkisini ileri bir zamanda tanıyacaktır.

Ek 2

**YARGISIZ ve KEYFÎ İNFAZLAR İLE İLGİLİ ÖZEL
RAPORTÖR'ÜN SORU FORMU**

Not: Eğer bu soru formundaki herhangi bir bilginin gizli tutulması gerekiyorsa, lûtfen ilgili kısma "GİZLİ" ibaresini koyunuz. Eğer sunulan boşluklar yetersiz kalırsa ek sayfa koymakta tereddüt etmeyiniz.

I. İlgili kişinin kimlik bilgileri:

Not: Eğer birden fazla kişi ile ilgili ise, lûtfen her bir kişi için ayrı soru formu doldurunuz.

1.
Soyadı:.....
.

2.
Adı:.....

3. Cinsiyeti: ___ Erkek ___ Kadın

4. Doğum tarihi ya da
yaşı:.....

5. Millîyeti (leri):.....

6. Medenî hâli (bekâr, evli vb.):

7. Kimlik belgesi:.....

No.:.....

Veren
kurum:.....

Verildiği
tarih:.....

8. Meslek ve/veya çalışma alanı (meselâ, sendikacı, politikacı, din adamı, insanî kurum/dayanışma kurumu/insan hakları kurumu, vb.)
.....
.....
.....

9. Devamlı ikâmet
adresi:.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....

III. Olaydan sorumlu olduğu düşünölen güçler:

(a) eğer olayın faillerinin Devlet unsurları olduğu düşünölüyorsa, lütfen açıklayınız (asker, polis, üniformalı ya da sivil giysili kişiler, güvenlik güçlerinin unsurları, hangi birime bağlı oldukları, rütbeleri ve fonksiyonları, vb.) ve neden onların sorumlu olduğu düşünölmektedir; mümkün merteye sahih olunuz:

.....
.....
.....
.....
.....

(b) eğer Devlet unsurları olarak kimliğini belirtmek mümkün değilse, neden hükümet yetkililerinin ya da onlara bağlı kişilerin olaydan sorumlu olduğunu düşünöyorsunuz?

.....
.....
.....
.....
.....

(c) Eğer olayın tanıkları varsa, onların isimlerini belirtiniz. Eğer onlar isimlerinin belirtilmesini istemiyorsa, onların yakınlarınız, olay mahallinden geöen kişiler vb.. olup olmadığını belirtiniz; eğer delil varsa bunları açıklayınız:

.....
.....
.....
.....

.....

IV. mağdur ya da mağdurun ailesi tarafından atılan adımlar:

(a) Şikayetin yapılıp yapılmadığı, ne zaman, kim tarafından ve hangi organa yapıldığı:

.....

.....

.....

.....

.....

(b) Diğer atılan adımlar:

.....

.....

.....

.....

.....

V. Yetkililer tarafından atılan adımlar:

(a) Devlet yetkilileri tarafından soruşturma yapılıp yapılmadığını belirtiniz; eğer yapılmışsa, ne tür bir soruşturma yapıldığı? Bu soruşturmaların gelişimi ve durumu; başka hangi işlemlerin yapıldığı (meselâ otopsi)?

.....

.....

.....

.....

.....

(b) mağdur ya da mağdurun ailesi tarafından yapılan şikâyetlerde şikâyetin götürüldüğü kurumların şikâyeti nasıl ele aldıkları? Bu işlemlerden elde edilen sonuç nedir?

.....
.....
.....
.....
.....

VI. Davayı sunan kişinin kimliği

1. Soyadı:.....

2. Adı(ları):.....

3. Konumu: birey, grup, sivil toplum örgütü, hükümetler arası teşekkül, hükümet. Lûtfen açıklayınız:

.....
.....

4. Adres (telefon, faks, e-posta):

.....
.....
.....
.....
.....

5. Lûtfen, kimliğinizin gizli kalmasını isteyip istemediğinizi belirtiniz:.....

Tarih:

Başvuruyu yapanın imzası:

Ek 3

**DÜŞÜNCE VE İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ HAKKININ KORUNMASI
VE GELİŞTİRİLMESİ İLE İLGİLİ ÖZEL RAPORTÖR'E BİLGİ
SUNUŞ KILAVUZU**

Bir dava ya da olayla ilgili yazı hakkında Özel Raportör'ün harekete geçmesine olanak sağlayabilmek için en azından aşağıdaki bilgilerin elde edilmiş olması gerekir:

1. Kişi ya da kişiler hakkındaki iddialar:

Olaya ilişkin tarih, yer ve olgular dahil iddia konusu ihlâlin mümkün olduğunca ayrıntılı anlatımı;

İsim, yaş, cinsiyet, (eğer uygunsa) etnik köken, meslek;

Görüşleri, bağlantıları, geçmişteki ya da günümüzdeki siyasî, sosyal, etnik ya da işçi grup/faaliyetlere katılım;

İddia konusu ihlâl ile bağlantılı diğer özgül faaliyetler hakkında bilgiler.

2. Bir yayın organı ile ilgili iddia ile ilgili yazışma:

Olaya ilişkin tarih, yer ve olgular dahil iddia konusu ihlâlin mümkün olduğunca ayrıntılı anlatımı;

Etkilenen yayın aracının niteliği (gazete, bağımsız radyo gibi); tiraj, sözlü/yazılı yayının yayın dönemleri, kamuoyundaki etkinliği vb. özellikler dahil edilmelidir;

Yayın organının siyasî tavrı (eğer konuyla bağlantılıysa).

3. İddiaya muhatap failerle ilgili bilgiler:

İsim, Devletle bağlantısı (ordu, polis gibi) ve bunların sorumlu olduğunun düşünülmesinin nedenleri;

Devlet dışı unsurlarla ilgili olarak, bunların devletle nasıl bağlantısı olduğuna ilişkin açıklamalar (devlet güvenlik güçleri ile ilişkili olmak ya da devlet güvenlik güçleri tarafından desteklenmek gibi);

Eğer geçerli ise, bilgi araştırmak, almak ya da vermek de dahil düşünce ve ifade özgürlüğü haklarını kullanan bireylere yönelik şiddet ve tacizi de kapsayan ve grup ya da bireylerden oluşan devlet dışı unsurları tarafından yürütülen faaliyetlerde devletin teşvik ya da hoşgörüsü.

4. Devletin eylemleri ile ilgili bilgiler:

XVI

Eğer olayda bir yayın aracı üzerinde kısıtlama varsa (sansür, bir yayın organının kapatılması, bir kitabın yasaklanması vb. gibi), olaya karışan makamın kimliği (birey ve/veya bakanlık ve/veya birim), başvuru yasal dayanaklar, ve iç hukuk çözüm yollarına kullanmak için atılan adımlar;

Eğer olay kişi ya da kişilerin gözaltına alınmasını/tutuklanmasını kapsıyorsa,), olaya karışan makamın kimliği (birey ve/veya bakanlık ve/veya birim), başvuru yasal dayanaklar, biliniyorsa gözaltı/tutukluluk mahalli, [gözaltındaki/tutuklu kişinin]yasal temsilci ve aile fertleri ile iletişim kurma imkânı ile ilgili bilgiler, iç hukuk çözüm yollarına başvurmak ya da kişinin konum ve durumu ile ilgili açıklama almak için atılan adımlar;

Eğer duruma uygunsuzsa, bir soruşturmanın yapıp yapılmadığı; yapılmış ise hükümetin hangi bakanlığı ya da birimi tarafından yapıldığı; soruşturmanın adli kovuşturma açılması sonucunu doğurup doğurmadığı da dahil soruşturmanın iddia ile ilgili şikâyetin sunulduğu sıradaki durumu.

5. Bildirimi yapan kaynak hakkındaki bilgiler:

Adı ve tam adresi;

Telefon ve faks numaraları ve e-posta adresi (eğer mümkünse);

İddiyayı sunan kişi ya da kurumun adı, adresi, telefon/faks numaraları ve e-posta adresi (eğer kullanılabilirse).

Not: Yukarıda istenen bilgilere ilaveten, Özel Raportör dava ya da olayla ilgili olduğu düşünülen ek yorum ya da arka plan bilgisinin almaktan memnunluk duyacaktır.

İzleme

Özel Raportör, davanın güncel durumu ile ilgili bilgilerden haberdar edilmeye büyük önem vermektedir ve dolayısıyla daha önceden verilmiş rapor ve bilgilerin güncelleştirilmesinden çok memnun olacaktır. Bunlar, bilgi araştırmak, almak ya da vermek de dahil düşünce ve ifade özgürlüğü haklarını kullandığı için tutuklanan/gözaltına alınan bireylerin serbest bırakılması, veya düşünce ve ifade özgürlüğü ve bilgiye ulaşma özgürlüğü hakkının gerçekleştirilmesinin üzerinde olumlu etki yapacak yeni yasaların ya da politikaların benimsenmesi veya varolanların değiştirilmesi de dahil olumlu ya da olumsuz gelişmeleri de kapsamaktadır.

Kökte yatan nedenler

Özel Raportör'ün bilhassa önem verdiği ihlallerin kökünde yatan nedenlerle ilgili olarak çalışma yürütebilmesi için, kendisi düşünce ve ifade özgürlüğü ve bilgi araştırmak, almak ya da vermek hakkı ile ilgili ya da bunu etkileyen konularda bilgileri ve/veya taslak yasa metinlere ulaşmaya özel ilgi göstermektedir. Özel Raportör ayrıca, düşünce ve ifade özgürlüğü hakkı ile bağlantılı yeni bilgi teknolojilerinin varlığından

XVII

kaynaklanan etkiler ve bunun yanı sıra internet de dahil, elektronik medya ile ilgili yasalar ve hükümet politikaları ile de ilgilenmektedir.

Yazışmalar

Talep edildiğinde ya da Özel Raportör tarafından gerekli olduğu düşünüldüğünde, iddialarla ilgili bilgi kaynakları gizli tutulacaktır.

Özel Raportör'ün buradaki tanımlama çerçevesinde yetki alanına giren bilgiler aşağıdaki adrese gönderilmelidir:

Special Rapporteur on the promotion and protection
of the right to freedom of opinion and expression
c/o Office of the High Commissioner for
Human Rights
United Nations Office at Geneva
1211 Geneva 10
Switzerland

Faks: +41 22 917 9003

e-posta: urgent-action@ohchr.org

İŞKENCE İDDİASINDA BULUNAN KİŞİLERİN YA DA TEMSİLCİLERİNİN DOLDURACAĞI SORU FORMU

Bir kişiye yapılan işkence ile ilgili bilgi yazılı biçimde Özel Raportöre iletilmeli ve c/o Office of the High Commissioner for Human Rights, United Nations Office at Geneva, CH-1211 Geneva 10, Switzerland adresine ya da E-posta ile: urgent-action@ohchr.org adresine gönderilmelidir. Her ne kadar mümkün olduğunca ayrıntı verilmesi önemli ise de, net anlatım eksikliği raporların sunulmasına engel değildir. Mamafih, Özel Raportör, ancak aşağıda belirtilen asgari unsurlardan oluşan bilgileri içeren netçe tanımlanmış bireysel davaları ele alabilir:

- a. Mağdurun ad ve soyadı;
- b. İşkence olay(lar)ının tarihi (en azından ay ve yıl olarak);
- c. Kişinin yakalandığı yer (kent, vilâyet vb.) ve işkencenin yapıldığı yer (eğer biliniyorsa);
- d. İşkenceyi yapan güçlerin belirtilmesi;
- e. Yapılan işkence türünün tanımı ve bunun sonucu olarak ortaya çıkan yaralanma/sakatlanma;
- f. Raporu sunan kişi ya da kurumun kimliği (ad ve adres, ki, bunlar gizli tutulacaktır).

Boşlukların istenen bilgileri bütünüyle vermeye imkân bırakmadığı yerlerde sayfa ekleyiniz. Ayrıca, tıbbî rapor ya da polis kayıtları gibi böylesi bilgilerin olayın bütün öyküsünü vermeye katkı yapabileceği düşünüldüğünde uygun destekleyici belgelerin kopyaları sunulmalıdır. Böylesi belgelerin asılları değil sadece kopyaları gönderilmelidir.

I. İşkenceye uğrayan kişi(ler)in kimliği

A. Soyadı

B. İlk ve diğer isimleri

C. Cinsiyeti: Erkek - Kadın

XIX

D. Doğum tarihi ya da yaşı

E. Uyuşu (Milliyeti)

F. Mesleği

G. Kimlik kartı numarası (eğer söz konusu ise)

H. Faaliyetler (Sendika, siyasî, dinî, insancıl/dayanışma, basın, vb.)

I. İkâmetgah ve/veya iş adresi

II. İşkence olayı ile bağlantılı ayrıntılar

A. Tutuklanma tarihi ve yeri ve sonrasındaki işkence

B. İlk gözaltını gerçekleştiren güçlerin ve/veya işkenceyi yapan güçlerin kimliği (polis, haber alma servisi, askerî güçler, sivil milisler, hapishane görevlileri ve diğer)

C. Gözaltı süresince avukatı, akrabası ya da arkadaşı olarak mağduru görmesine izin verilen herhangi bir kişi var mı? Varsa, gözaltına alındıktan ne kadar süre sonra?

D. Kullanılan işkence metodunu tarif ediniz

E. İşkence sonucu ortaya çıkan fizikî hasar nedir?

F. İşkence yapılmasındaki amacın ne olduğu düşünülmektedir?

G. Yaşadığı eziyet sırasında ya da sonrasında mağdur bir doktor tarafından muayene edilmiş midir? Edildiyse, ne zaman? Muayene hapisane ya da hükümet doktoru tarafından mı yapılmıştır?

H. İşkence sonucu ortaya çıkan fizikî hasar için uygun bir tedavi yapılmış mıdır?

I. Tıbbî muayene, doktorun işkence sonucu ortaya çıkan fizikî hasarla ilgili delilleri incelemesine imkân veren şartlarda mı yapılmıştır? Herhangi bir tıbbî rapor ya da belge hazırlanmış mıdır? Hazırlanmışsa, bu rapor neleri ortaya koymaktadır?

J. Eğer mağdur gözaltında ölmüşse, adlî tıp incelemesi yapılmış mıdır ve sonucu nedir?

III. Çözüm için yapılanlar

Mağdur ya da ailesi veya temsilcileri tarafından iç hukuk çözüm yolları aranmış mıdır (sorumlu olan güçler hakkında şikâyet, adlî, siyasî organlara başvuru vb..)

IV. Bu raporu sunanlarla ilgili bilgiler:

XXI

- A. Soyadı
- B. Adı
- C. Mağdurla ilişkisi
- D. Varsa, temsil ettiği kurum
- E. Tam adres

Ek 5

GİZLİ KADINLARA KARŞI ŞİDDET BİLGİ FORMU

BİLDİRİMİ YAPAN: *Bilgiyi sunan kişi ya da kurumun ad ve adresi gizli kalacaktır. Lütfen ayrıca, ek bilgi için sizinle ilişki kurup kuramayacağımızı belirtin, kurulabilecekse hangi yolla kurulmalı.*

Kişi/kurum adı:

.....
.....
.....

Adres:

.....
.....
.....
.....
.....

Faks/tel/e-posta:

.....
.....

MAĞDUR(LAR): *Tam adı, yaşı, cinsiyeti, ikametgâhı, mesleği ve/veya iddia konusu ihlalle bağlantılı diğer faaliyetleri de dahil mağdur(lar) ile ilgili bilgiler ve kişinin kimliğini ortaya koymaya yarayacak diğer bilgiler (pasaport ya kimlik kartı numarası gibi). Lütfen mağdurun davanın ilgili hükümete iletilmesini isteyip istemediğini belirtiniz.*

Adı:

Adresi:

.....
.....
.....
.....
.....

Doğum tarihi:

Uyruğu (milliyeti):.....

Cinsiyeti:.....

Mesleği:

Etnik kökeni, dini sosyal grup (eğer ilgiliyse):

.....

OLAY: *Tarih, yer, ve uğranılan ya da önlenilen zarar dahil, olaya ilişkin bilgiler. Eğer sunuş özgül bir olaydan çok, bir yasa veya politikayla ilgili ise, yasayı ya da politikayı ve bunların uygulanmasının kadınların hakları üzerindeki etkilerini özetleyiniz. İddiaya muhatap failer hakkındaki bilgileri dahil ediniz: adları (eğer biliniyorsa), mağdur ve/veya hükümetle olması muhtemel ilişkileri ve neden onların olayın faileri olduğunu düşündüğünüze dair açıklamalar. (Resmi görevlilerden ziyade) özel kişi ya da gruplarca yapılan ihlallere ilişkin bilgiler sunuyorsanız,*

XXIV

.....
.....

Mağdur özellikle cinsiyeti nedeniyle hedef alındığını düşünmekte midir?

.....

Böyle düşünüyorsa, bunun nedeni?

.....

.....

Olay ilgili devlet yetkililerine bildirilmiş midir?

Bildirildiyse,, hangi yetkililere ve ne zaman?

.....

.....

.....

Olay sonrasında yetkililer herhangi bir işlem yaptılar mı?

Yapıldı ise, hangi yetkililer tarafından?

.....

Ne işlem yapılmıştır?

.....

.....

.....

Ne zaman?

.....

TANIKLAR: Olayın tanıkları var mı?

Adı/yaşı/mağdurla ilişkisi/haberleşme adresi:

.....

.....

.....

.....

Lûtfen bu formun sunulmasından sonra elde edilebilecek herhangi bir bilgiyi Özel Raportör'ün dikkatine sununuz. Mesela, sizin insan haklarınızla ilgili endişeleriniz uygunca ele alınmışsa veya bir soruşturmada ya da yargılamada nihâî karar verilmişse ya da planlanan ya da yapılacağı tehdidinde bulunan bir eylem yapılmışsa, lûtfen Özel Raportör'ü bunlardan haberdar ediniz.

LUTFEN BU FORMU AŞAĞIDAKİ ADRESE GÖNDERİNİZ

**THE SPECIAL RAPPORTEUR ON VIOLENCE AGAINST WOMEN
OHCHR-UNOG, 1211 GENEVA 10, S WITZERLAND
(Faks: 00 41 22 917 9006, E-posta: urgent-action@ohchr.org)**

Ek 6

**KEYFİ TUTUKLAMA YA DA GÖZALTİ İDDİASINDA BULUNAN
KİŞİLERİN DOLDURACAĞI
MODEL SORU FORMU**

I. KİMLİK

1. Soyadı:
2. Adı:
3. Cinsiyeti: (Erkek) (Kadın)
4. Doğum tarihi veya (tutuklama/gözaltı tarihindeki)yaşı:
.....
5. Uyruk/uyrukları (Milliyeti):.....
6. (a) Kimlik belgesi (varsa):
- (b) Veren kurum:
- (c) Verildiği tarih:
- (d) No.:
7. Meslek ve/veya faaliyeti (eğer tutuklama/gözaltı ile ilgisi olduğu düşünülüyorsa):
.....
.....
8. Devamlı ikâmetgah adresi:
.....
.....
.....
.....

II. Tutuklama

1. Tutuklama tarihi:.....
2. Tutuklama mahalli (mümkün olduğu kadar ayrıntılı olarak):
.....
.....
.....
.....
.....

XXVII

3. Tutuklamayı yapan güçler ya da tutuklamayı yaptığı düşünülen güçler:

.....
.....
.....

4. Tutuklayanlar kamu yetkilileri tarafından çıkarılmış bir tutuklama belgesi ya da kararı gösterdiler mi?

(Evet) (Hayır).....

5. Tutuklama belgesini ya da kararını çıkaran yetkili makam:

.....
.....
.....

6. Tutuklamanın dayandığı ilgili mevzuat (eğer biliniyorsa):

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

III. Gözaltı

1. Gözaltı tarihi:

2. Gözaltı süresi (eğer bilinmiyorsa muhtemel süre):

.....

3. Kişiyi gözaltında tutan güçler:

.....
.....
.....

4. Gözaltı mahalli (herhangi bir yer değişimini ve halihazırdaki gözaltı yerini belirtiniz):

.....

5. Gözaltı emrini veren yetkililer:

.....
.....
.....

6. Yetkililer tarafından gözaltı için gösterilen gerekçe:

.....
.....
.....

XXVIII

.....
.....

7. Gözaltının dayandığı ilgili mevzuat (eğer biliniyorsa):

.....
.....
.....
.....

IV. Tutuklama ve/veya gözaltı ile ilgili ayrıntıları anlatınız ve tutuklama ya da gözaltının niçin keyfî olduğunu düşündüğünüzün gerekçelerini sahil bir şekilde anlatınız.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

V. İç hukuk çözüm yollarına başvurmak da dahil bilhassa yasal ve idarî yetkililer nezdinde özellikle de gözaltı olayını saptamak amacıyla ülke içinde atılan adımları ve bunların sonuçları ya da bu atılan adımların ya da çözümlerin etkisiz olmasının nedenleri ya da bu adımların niçin atılmadığı konularından uygun olanını belirtiniz

.....
.....
.....
.....
.....

VI. Bu bilgileri sunan kişi(ler)in tam adı ve adresi (mümkünse, telefon ve faks numaraları)

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Tarih: İmza:

Bu soru formu Keyfî Gözaltı ile İlgili Çalışma Grubu'na hitaben yazılıp aşağıdaki adrese gönderilmelidir:

XXIX

Office of the High Commissioner for Human Rights, United Nations Office
at Geneva, 8-14 avenue de la Paix, 1211 Geneva 10, Switzerland,
Faks No. (022) 917.90.06, E-posta: urgent-action@ohchr.org.

XXX

Ek 7

**BİR KİŞİNİN ZORA DAYALI YA DA İSTEMDIŐI
KAYBOLMASI HAKKINDA RAPOR**

I. Zora dayalı ya da istem dışı kayıp olayına konu olan kişinin kimliği

1. Soyadı:

2. Adı:

3. Cinsiyeti: Erkek Kadın

4. Doğum tarihi veya (kayıp olduğu sıradaki) yaşı:

5. Uyruğu/Milliyeti:

6. Medenî hâli (bekâr, evli, vb.):

7. Kimlik belgesi: No.

8. Mesleği:

9. Devamlı ikâmetgah adresi:

10. Faaliyetleri (Sendika, siyasî, dinî, insancıl/dayanışma, basın, vb.)

II. Kaybolma tarihi

11. Kaybolan kişinin tutuklandığı ya da kaçırıldığı yıl, ay, gün ve saat:

12. Kaybolan kişinin en son görüldüğü yıl, ay, gün ve saat:

13. Kaybolma tarihi ile ilgili diğer belirtiler:

III. Kaybolma mahalli

(Lûtfen mümkün olduğunca net bir şekilde ÷lke, vilâyet, kent, yer vb. ve eğer aynı ise ev adresini belirtiniz.

14. Kaybolan kişinin tutuklandığı ya da kaçırıldığı yer:

15. Kaybolan kişinin en son görüldüğü yer:

16. Eğer kişinin kaybolmasını müteakip kişinin gözaltına alındığına dair haber alınmışsa, mümkünse lûtfen bu bilgi kaynağını özellikle de tutulduğu yerde kaybolan kişiyi gören tanığı ve bunun yanı sıra gözaltı yerini (resmî ya da diğer) ve süresini belirtiniz. (Tanığın ya da bilgi kaynağının kimliğinin gizli tutulmasını ister misiniz ?)

17. Kaybolma yeri ile ilgili diğer belirtiler:

IV. Kaybolma olayından sorumlu olduğu düşünölen güçler

18. Eğer kişi tutuklanmış ya da kaçırılmışsa, lütfen bunu yapanların kim olduğunu belirtiniz (asker, polis, üniformalı ya da sivil giysili kişiler, güvenlik güçlerinin unsurları, kimliği belirlemeyen kişiler; bu unsurların kendilerini tanıtip tanıtmadığı (belge ile, sözlü olarak, vb.) silâhlı olup olmadıkları, dokunulmazlıkları olan kişiler gibi davranıp davranmadıkları; (resmî, plâkalı ya da plâkasız, vb.) bir aracın kullanılıp kullanılmadığı.

19. Eğer tutuklama ya da kaçırmayı gerçekleştiren güçlerin ya da unsurların kimlikleri belirlenememişse, resmî yetkililerin ya da yetkililerle bağlantılı kişilerin kaybolma olayından sorumlu olduğunu düşünmenizden nedenlerini belirtiniz:

20. Eğer tutuklama ya da kaçırma tanıkların gözü önünde olmuşsa, tanıkların isimlerini belirtiniz. Eğer tanıkların kimliklerini bildirmiyorlarsa ya da isimlerini saklamak istiyorlarsa, onların akraba, komşu, yoldan geçen vb. olup olmadığını belirtiniz:

21. Eğer herhangi bir yazılı tutuklama belgesi varsa, ne olduğunu tanımlayınız (tutuklama emri, resmî yazı, resmî not, mektup vb.);

22. Eğer kaybolma öncesinde, sırasında ya da sonrasında kaybolan kişinin (ya da kaybolan kişi ile bağlantılı bir başka kişinin) ikâmetgahında, işyerinde arama yapılmışsa, lütfen bu aramayı belirtip, ayrıntılarını açıklayınız:

23. Eğer kaybolma öncesinde, sırasında ya da sonrasında bir başka kişi kaybolan kişi ile ilgili olarak güvenlik güçleri unsurları, resmî yetkililer

XXXIII

veya onlarla bağlantılı kişiler tarafından sorgulanmışsa, lûtfen bunu belirtiniz ve bu sorgulama ile ilgili varolan bilgileri sununuz:

V. Kaybolan kişi adına ulusal düzeyde yapılan (yasal ya da diğer) işlem

A. Habeas corpus (Kişinin en kısa sürede hakim önüne çıkma hakkı), amparo (istisnâî acil yasal prosedür) ya da benzeri işlem

24. İşlemin niteliği:

25. Tarihi:

26. Mahkeme:

27. Sonuç (tarihi ve niteliği):

28. Eğer bir yargı kararı varsa, mümkünse bu kararın içerdiği hususları belirtiniz:

B. Suç duyurusu

29. İşlemin niteliği:

30. Tarihi:

31. Mahkeme:

32. Sonuç (tarihi ve niteliği):

33. Eğer bir yargı kararı varsa, mümkünse bu kararın içerdiği hususları belirtiniz:

C. Ulusal düzeyde alınan diğer önlemler

(Sivil ya da askerî yetkililer nezdinde mektuplar, dilekçeler vb. sunmak ya da başka adımlar atmak):

VI. Kayıp kişi adına uluslararası düzeyde atılan adımlar

34. Başvurulan kurumlar

35. Tarihi:

36. Sonuç (tarihi ve niteliği):

VII. Tutuklama ya da kaybolma ile bağlantılı davalar, özellikle çocukların kaybolan akrabaları ile ilgili davalar:

37. İlgili isimleri, tarihleri ve yerleri belirterek lûtfen olayın öyküsünü anlatınız:

38. Eğer kaybolan kişi kaybolma tarihinde hamile ise, Lûtfen çocuğun doğma ihtimali olan tarihi belirtiniz:

VIII. Bu raporu yazan kişi ile ilgili bilgiler

39. Soyadı:

40. Adı:

XXXV

41. Uyruk/uyrukları (Milliyeti):

42. Kaybolan kişi ile ilişkisi:

43. Őimdiki adresi:

Telefon:

IX. Gizlilik

44. Lûtfen bu raporu sunan kişinin kendi kimliğinin gizli tutulmasını isteyip istemediğinizi belirtiniz:

Not: Eğer bu raporda yer alan herhangi bir bilginin gizli tutulması gerekiyorsa, lûtfen ilgili kısma "GİZLİ" ibaresini koyunuz.

X. Tarih:

Yazanın imzası:

İNSAN HAKLARI SAVUNUCULARI İLE İLGİLİ GENEL SEKRETER TEMSİLCİSİ'NE İDDİALARIN SUNUMU

Sunumlar için kılavuz

İnsan hakları savunucularına karşı yapılan hak ihlalleri iddialarını sunmak isteyenler tarafından mümkün mertebe aşağıda belirtilen hususlara dikkat edilmelidir.

1. İddia konusu mağdurla ilgili bilgiler

- Tam adı
- Yaşı
- Cinsiyeti
- Mesleği ya da işi
- İkâmetgahı (ya da, eğer mağdur olunan ihlalle bağlantılı ise, nüfusa kayıtlı olduğu ilk yer)
- Eğer varsa, mağdurun insan hakları ile ilgili çalışmalar yapan herhangi bir örgütle, dernekle ya da grupla bağlantıları
- Örgüt, dernek ya da grubun adı
- Örgüt, dernek ya da grubu yöneten kişinin adı
- Kişinin yürüttüğü insan hakları çalışmalarının niteliği

Eğer iddia konusu ihlâl bir kuruluşa karşı yapılmış ise:

- Kuruluşun adı
- Kuruluşun yürüttüğü insan hakları çalışmalarının/faaliyetlerin niteliği
- Kuruluşun çalışmalarının yürütüldüğü bölge (ulusal, bölgesel, uluslararası)
- Eğer varsa diğer insan hakları kuruluşları ile bağlantıları
- Kuruluşu yöneten kişi ya da kişilerin adı

Bireyin ya da kuruluşun yürüttüğü çalışmaların tarihçesi hakkında ek bilgiler. Sunulması halinde bu bilgiler şikâyetin/iddiaların değerlendirilmesine yardımcı olabilir.

2. İddia konusu ihlâlin niteliği

İnsan hakları savunucu kişi, kuruluş, dernek ya da gruba karşı işlendiği iddia edilen ihlâlle ilgili uygun bütün bilgiler, ki bunlar aşağıdaki hususları da içermelidir:

- Tarih
- Yer
- Olayların tasviri
- Mağdur olunan ya da tehdit olarak ortaya çıkan ihlâlin niteliği

Sunulan bilgilerin, iddia konusu ihlâllerin yürütülen insan hakları faaliyetleri ile bağlantılı olduğunu göstermesi gerekir.

Eğer ihlâl insan hakları savunucusu bireyin ya da bir grup insan hakları savunucusunun tutuklanması ve/veya hapsedilmesi ile ilgili ya da bir tutuklamayı ve/veya hapsedilmeyi de kapsıyorsa, konuya ilişkin istenen bilgiler:

- İlgili resmî makamların kimliği (birey ve/veya bakanlık ve/veya birim)
- Tutuklama tarihi ve yeri
- Tutuklamanın yapılmasında ihlâlle bağlantılı olaylar
- Varsa, suçlamanın niteliği ve dayandırıldığı yasal hükümler
- Bireyin ya da grubun yüz yüze olduğu muhtemel ceza
- Biliniyorsa, gözaltında tutulduğu yer
- Gözaltı şartları
- Yasal temsilci ya da aile fertleri ile iletişim kurmasına ilişkin koşullar
- İdarî ya da yasal çözümler için atılan adımlar, başvuru alan adli çözümlerin niteliği, bu işlemler için başvuru alan tüzel kişilik, ve bu işlemlerin vardığı aşama ve sonuçları

Eğer insan hakları savunucusu insan haklarını savunmak için yaptığı faaliyetlerden ya da insan hakları ile bağlantılı

XXXVIII

herhangi bir faaliyetten dolayı ya da böylesi faaliyetlerin bir sonucu olarak mahkemede yargılanıyorsa:

- Yargılamanın tarih ve yeri
- Yargılamayı yapan mahkeme
- İlgili temyiz prosedürü
- Birey ya da grubun yüz yüze bulunduğu ceza

3. İddia konusu ihlâllerin fail(ler)i

- Biliniyorsa, ad(lar)ı,
- Eğer bu kişiler güvenlik güçleri mensubu ise, onların rütbeleri, fonksiyonları, bağlı oldukları ünite ya da birim vb.
- Eğer bu kişiler bir sivil savunma grubunun, milislerin ya da diğer güçlerin veya silâhlı bir grubun mensubu ise, bu grupların devletle bağlantılı olup olmadıklarına dair ayrıntılar (meselâ, komuta zinciri ile ilgili bilgiler de dahil devlet güvenlik güçleri ile işbirliği içinde olmak, elde bulunuyorsa, devletin bu grupların eylemlerinin içinde yer alıyor ya da bu eylemlerden haberdar olmasına ilişkin bilgiler)

4. Ulusal düzeyde çözüm aramak için mağdur ya da kuruluş tarafından ya da onlar adına atılan adımlar

Aşağıdaki hususlarla ilgili bütün bilgiler:

- Bir şikâyetin yapılıp yapılmadığı
- Yapıldıysa, ne zaman, nerede, kimin tarafından ve hangi resmî makama

5. İlgili resmî makamlar tarafından atılan adımlar

- İddia konusu ihlâl ile ilgili bir inceleme ya da soruşturmanın başlatılıp başlatılmadığı ve/veya sonuçlandırılıp, sonuçlandırılmadığı
- Eğer bunlar yapıldıysa, hangi resmî makam, bakanlık ya da hükümet birimi tarafından yapıldığı
- Bu sunuşun yapıldığı sırada inceleme ya da soruşturmada kaydedilen ilerlemeler ve son durum
- İnceleme ya da soruşturmanın dava açılması ya da başka bir yasal işlem yapılması sonucuna varıp varmadığı

XXXIX

- Böyle bir sonuca ulaşıldı ise bu sonucun tatmin edici olmamasının nedenleri
- Eğer varsa, tehdit altında olan kişi(ler)in korunması için alınan tedbirler

6. İddia konusu ihlâl bir olayın sonucu olmayabilir ama insan haklarının geliştirilmesini, korunmasını ve/veya hayat geçirilmesini engelleyen şartlardan, politikalardan, uygulamalardan veya yasalardan dolayı süregelen bir ihlâl olabilir.

Böylesi durumlarda, sunuşun aşağıdaki bilgileri de içermesi gerekmektedir:

- Böylesi şartlarla, politikalarla ve yasalarla ilgili bütün bilgiler
- Yukarıdaki nedenlerden dolayı insan haklarını savunmak için çalışan bireyin ya da grubun (grupların) mağduru oldukları zararların niteliği
- Yukarda belirtilenleri kullanmak suretiyle insan hakları savunucularının çalışmalarını engellemekte kullanılan metotlar
- Bu şartlar ve yasalar nedeniyle ya da böylesi uygulama ve politikaların hayata geçirilmesi sırasında insan hakları savunucularını taciz etmek, korkutmak ve/veya yaralamak için kullanılan (devlet ya da devletin dışından) elemanlar
- Bu durumu çözümlmek için alınabilecek muhtemel önlemler
- Bu şartları, politikaları ve uygulamaları tersine çevirmek ya da Deklarasyon tarafından tanınan haklara aykırı yasalarda reform yapılması için bireyler ya da gruplar tarafından ulusal düzeyde yapılan eylemlilikler

Eğer iddiaya konu mağdurun adının hükümete BİLDİRİLMEMESİ GEREKLİ İSE sunuşta bunu lütfen belirtiniz. EĞER TALEP EDİLİRSE, iddiaya konu mağdurların adı gizli kalacaktır.

Sunuşun gönderileceği adres:

**The Special Representative of the Secretary-General on Human Rights Defenders
Office of the High Commissioner for Human Rights
United Nations
1211 Geneva 10, Switzerland
FAKS: (41 22) 917 90 06**

Ek 9

Model Şikâyet Formu

- Uluslararası Medenî ve Politik Haklara İlişkin Sözleşme'ye Ek Seçmeli Protokol,
- İşkenceyi ve Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ve Cezayı Önleme Sözleşmesi ya da
- Her Türden Irk Ayırmacılığının Tasfiyesine İlişkin Uluslararası Sözleşme

çerçevesinde yapılacak şikâyetler

[Eğer verilen boşluklar yetersiz kalırsa, ek sayfa eklemekten çekinmeyiniz.]

Lûtfen yukarıdaki prosedürlerden hangisi çerçevesinde başvuru yaptığınızı belirtiniz:

.....

Tarih:

I. Şikâyetçi hakkındaki bilgiler:

Soyadı:

Ad(lar)ı:

Uyruğu:

Doğum tarihi ve yeri:

Bu şikâyetle ilgili haberleşme adresi:

.....

.....

Şikâyetin sunuluşu:

Yazanın adına:

Bir başka şahıs adına:

XLI

[Eğer şikâyet bir başka şahıs adına yapılıyorsa:]

Lûtfen diğer kişi ile ilgili olarak aşağıdaki kişisel ayrıntıları veriniz:

Soyadı:

Ad(lar)ı:

Uyruğu:

Doğum tarihi ve yeri:

Adres ya da şimdi bulunduğu yer:

.....

.....

Eğer bu kişinin bilgi ve onayı ile hareket ediyorsanız, lûtfen bu şikâyeti yapmanız için sizi yetkilendirdiğini gösteriniz:

.....

Veya

Eğer yetkilendirilmedi iseniz, lûtfen bu kişi ile olan ilişkinizin niteliğini açıklayınız:

Ve o kişi adına bu şikâyeti yapmanızın uygun olduğunu düşünmenizin nedenini anlatınız:

.....

II. İlgili Devlet/İhlâl edilen madde

(İnsan Hakları Komitesi'ne şikâyet yapılması durumunda) Seçmeli Protokol'e taraf olan ya da (İşkenceyi Önleme Komitesi'ne ya da Irk Ayrımcılığını Tasfiye Komitesi'ne şikâyet yapılması durumunda) ilgili deklarasyonları yapmış olan Devlet'in adı:

İhlâl edildiği iddia edilen Sözleşme maddesi:

.....

III. İç hukuk çözüm yollarının tüketilmesi/Diğer uluslararası prosedürlere başvuru

İddia konusu ihlâl ile ilgili devlet içinde çözüm bulmak için mağdur olduğu iddia edilen kişi tarafından ya da onun adına atılan adımlar – mahkemeler ya da kamu yetkilileri nezdinde çözüm aramak da dahil

XLII

başvurulan yollar, ne iddialarda bulunduğunuz, ne zaman başvurduğunuz ve ne sonuç aldığınızı açıklayınız:-

.....
.....

Eğer çözüm için başvuru aşırı derecede uzun süre alacağı, çözümün etkisiz olacağı, sizin için bu çözümün var olmadığı gerekçesiyle ya da başka gerekçeyle bu çözüm yollarını tüketmedi iseniz, lûtfen bunun nedenlerini ayrıntılı olarak açıklayınız:

.....
.....
.....

Aynı sorunu bir başka uluslararası soruşturma ve çözüm prosedürleri çerçevesinde incelemeye sundunuz mu (Amerika Ülkeleri İnsan Hakları Komisyonu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi ya da Afrika İnsan ve Halkların Hakları Komisyonu gibi)?

.....

Eğer bu söz konusu ise. lûtfen başvurulmuş ya da başvuru prosedürleri, ne taleplerde bulunduğunuz, ne zaman başvurulduğu ve sunuşunuz ne olduğunu açıklayınız :

.....
.....

IV. Şikâyet ile ilgili olgular

İddia konusu ihlâllere ilişkin olgu ve şartları tarih sırasıyla detaylandırınız. Sizin özgül davanızın değerlendirmesine ve incelenmesine uygun olabilecek bütün hususları dahil ediniz.

Lûtfen anlatılan bu olgu ve şartların sizin haklarınızı ne şekilde ihlâl ettiğini düşündüğünüzü açıklayın:

.....
.....
.....
.....
.....

XLIII

Yazanın imzası:

V. Destekleyici belgeleri kontrol listesi (belgelerin asılları değil kopyalarını şikâyetinize eklemelisiniz)

- Yazılı yetki belgesi (Şikâyeti bir başka kişi adına yaptığınız ve yetki belgesinin olmasını başka bir şekilde meşru kılamadığınız durumlarda)
- İddialarınızla ilgili ulusal mahkemelerin ya da makamların kararları (İlgili ulusal mevzuatın kopyasının sunulması ayrıca yardımcı olabilir)
- Bir başka uluslararası soruşturma ve çözüm prosedürüne yapılan şikâyet ve onun kararı
- 4üncü bölümdeki iddialarınızla ilgili olgularla ve/veya tanımladığınız olguların haklarınızın ihlâli sonucuna vardığı tezinizle bağlantılı sahip olduğunuz belge ya da deliller

Eğer bu bilgileri eklemezseniz ve bu bilgiler özellikle sizden istenmesi gerekiyorsa ya da ekte sunulan belgeler Sekreterliğin kullandığı dillerden birinde değilse, şikâyetinizle ilgili değerlendirme gecikebilir.

XLIV

Ek 10

**İŞKENCE KARŞITI SÖZLEŞME
MODEL ŞİKAYET YAZISI**

Tarih:

*İşkenceyi ve Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ve Cezayı
Önleme Sözleşmesi çerçevesinde değerlendirilmek üzere şikâyetlerin
gönderileceği adres:*

The Committee against Torture
c/o Centre for Human Rights
United Nations Office
8-14 avenue de la Paix
1211 Geneva 10
Switzerland

I. Şikâyeti yazanla ilgili bilgiler

Soyadı Ad(lar)ı

Uyruğu Mesleği

Doğum tarihi ve yeri

Şu andaki adresi

.....
.....

(Eğer şu andaki adresinizden farklı ise) Gizli yazışmalar için adresiniz

.....
.....
.....

Şikâyeti,

(a) Aşağıda belirtilen ihlâlin ya da ihlâllerin mağduru olarak.. []

XLV

(b) İddia konusu mağdurun ya da mağdurların yasal temsilcisi/danışmanı olarak..... []

(c) Başka biri olarak..... []

sunuyorum.

Eğer (c) kutusu işaretlendi ise, şikâyeti yapan şunları açıklamalıdır:

(i) Hangi ehliyetle mağdur(lar) adına hareket edilmektedir (mağdurla ailevî ilişki ya da başka özel bir bağlantı ile):

.....

(ii) Mağdur(lar) kendi ad(lar)ına neden bu şikâyeti yapabilme imkânından yoksundur(lar):

.....

Mağdur(lar) ile hiçbir ilişkisi olmayan ilgisiz üçüncü taraflar o kişi(ler) adına şikâyet sunamazlar.

**II. İddia konusu mağdur(lar) hakkında bilgi
(Eğer şikâyeti yazanın kendisinden başka biri ise)**

Soyadı Ad(lar)ı

Uyruğu Mesleği

Doğum tarihi ve yeri

Şu andaki adresi ya da bulunduğu yer

.....

III. İlgili Devlet/İhlâl edilen madde/iç hukuk çözüm yolları

Hakkında şikâyet yapılan İşkenceyi ve Zalimane, İnsanlık Dışı veya Aşağılayıcı Muamele ve Cezayı Önleme Sözleşmesi'ne taraf devletin(ülkenin) adı:

.....

İşkence Karşıtı Sözleşme'nin ihlâl edildiği iddia edilen maddeleri:

.....

XLVI

İddia konusu mağdur(lar) ya da onlar adına iç hukuk yollarını tüketmek, mahkeme ya da kamu makamlarına başvurmak için atılan adımlar, ne zaman ve hangi sonuçlar alındığı (mümkünse, ilgili adli ve idari kararların kopyalarını ekleyiniz):

.....

Eğer iç çözüm yolları tüketilmedi ise nedenini açıklayın:

.....

IV. Diğer uluslararası prosedürler

Aynı sorun bir başka uluslararası soruşturma ve çözüm prosedürleri çerçevesinde incelemeye sunuldu mu? (Amerika ülkeleri İnsan Hakları Komisyonu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gibi) Eğer sunuldu ise, ne zaman ve ne sonuç alındı?

.....

V. İddiaya ilişkin olgular

(İlgili tarihler de dahil) İddia konusu ihlâl ya da ihlâllere ilişkin olguların ayrıntılı tanımı*

.....

Yazanın imzası:

XLVII

Ek 11

KADINLARA YÖNELİK AYRIMCILIĞI TASFİYE KOMİTESİ'NE ŞİKAYET FORMU

Not:

Komite tarafından değerlendirilmeye alınması için şikâyet:

- yazılı olmalıdır;
- imzasız olmamalıdır;
- *Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiyesine İlişkin Sözleşme ve bu Sözleşmeye Ek Seçmeli Protokol'e taraf olan bir devlete atıfta bulunuyor olmalıdır;*
- *Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiyesine İlişkin Sözleşme ve bu Sözleşmeye Ek Seçmeli Protokol'e taraf olan bir devletin yargı yetki alanı içinde olan bir birey veya bir grup birey tarafından ya da onlar adına sunulmalıdır. Bir birey veya bir grup birey adına sunulan şikâyetlerde, şikâyeti yapan kişi adına hareket ettiği kişi(ler)in onayını almadan şikâyeti sunmasının meşruluğunu gösteremedikçe, adına hareket edilen kişilerin onayı gereklidir.*

Aşağıdaki durumlarda Komite bir şikayeti normalde dikkate almayacaktır:

- *Bütün var olan iç hukuk yolları tüketilmedikçe;*
- *Aynı sorun Komite tarafından ya da başka bir uluslararası prosedür tarafından inceleniyorsa ya da zaten incelenmişse;*
- *Eğer Seçmeli Protokol'ün o devlet için yürürlüğe girmesinden önce ortaya çıkan bir ihlâl iddiası ile ilgili ise.*

Bir şikâyetin değerlendirilmesi için, mağdur ya da mağdurların kendi kimliklerinin, ihlâli yaptığı iddia edilen devlete açıklanmasını kabul etmeleri gerekir. Eğer işleme alınması kabul edilirse, şikâyet, ilgili taraf devletin dikkatine gizlilik çerçevesinde sunulur.

Eğer bir şikâyet bildiriminde bulunmak isterseniz, mümkün olduğu kadar aşağıdaki kılavuzu izleyiniz. Ayrıca, bu formu sunduktan sonra elde edilecek ilgili herhangi bir bilgiyi de iletiniz.

Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiyesine İlişkin Sözleşme ve bu Sözleşmeye Ek Seçmeli Protokol'ün ve bunların yanı sıra Komite tüzüğü ile ilgili daha fazla bilgi aşağıdaki web adresinden temin edilebilir:

<http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/index.html>

XLVIII

"Aşağıdaki soru formu bir şikâyet sunmak isteyenler için bir kılavuz sunmaktadır. Aşağıda listelenen maddelere cevap olarak mevcut olan en fazla bilgiyi veriniz. Gerekiyorsa sayfa ekleyiniz.

1. Şikâyeti yazan ile ilgili bilgiler

Soyadı

Ad(lar)ı.....

Doğum tarih ve yeri.....

Milliyeti/uyruğu.....

Pasaport/kimlik kartı numarası (eğer mevcutsa).....

Cinsiyeti.....

Mesleği

Etnik kökeni, dinî inancı, sosyal grup (eğer konu ile ilgiliyse).....

Şu andaki adresi.....

.....

(Eğer şu andaki adresinizden farklı ise) Gizli yazışmalar için adresiniz

.....

Faks/telefon/e-posta.....

Şikâyeti sunanlar:

(a) İddia konusu mağdur(lar). Eğer bir grup bireyin mağdur olduğu iddia ediliyorsa, her bir birey için temel bilgileri veriniz.....

(b) İddia konusu mağdur(lar) adına. Mağdur(lar) tarafından onay verildiğini gösterir belgeyi ya da böylesi bir onay olmaksızın şikâyet sunulmasını meşru kılan gerekçeleri sununuz.....

2. İddia konusu mağdur(lar) ile ilgili bilgiler (Eğer mağdur(lar) şikâyeti yapandan başkası ise)

Soyadı

Adı.....

XLIX

Doğum tarih ve yeri.....
Milliyeti/uyruğu.....
Pasaport/kimlik kartı numarası (eğer mevcutsa).....
Cinsiyeti.....
Medenî hâli/çocukları
Mesleği

Etnik kökeni, dinî inancı, sosyal grup (eğer konu ile ilgiliyse).....

Şu andaki adresi.....
.....
(Eğer şu andaki adresinizden farklı ise) Gizli yazışmalar için adresiniz
.....
Faks/telefon/e-posta.....

3. İlgili taraf devlet hakkında bilgiler

Taraf devletin (ülkenin) adı.....

4. İddia konusu ihlâl(ler)in niteliği

Aşağıdakiler de dahil iddianızı temellendirmek için ayrıntılı bilgiler sununuz:

- İddia edilen ihlâl(ler)i ve iddiaya muhatap fail(ler)i tanımlayınız
.....
- Tarih(ler).....
- Yer(ler).....
- *Kadınlara Yönelik Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiyesine İlişkin Sözleşme'nin ihlâl edildiği öne sürülen hükümleri. Eğer şikâyet birden fazla hükme atıfta bulunuyorsa, her konuyu ayrı ayrı anlatınız.*
.....
.....
.....

5. İç hukuk çözüm yollarının tüketilmesi için atılan adımlar

L

Aşağıdakiler de dahil iç hukuk yollarının tüketilmesi için yapılanları anlatınız; (meselâ, adlî, idarî, icraî, konuya ilişkin politika ve programlar çerçevesinde çözümler sağlamaya teşebbüs etmek):

- Aranan çözümün türü.....
- Tarih(ler).....
- Yer(ler).....
- İşlemi kim başlattı.....
- Hangi makam ya da organa başvuruldu.....
- Davaya bakan mahkemenin adı (eğer varsa).....

Eğer iç çözüm yolları tüketilmedi ise nedenini açıklayın:

.....
.....

Lûtfen not ediniz: İlgili bütün belgelerin kopyalarını eklemelisiniz.

6. Diğer uluslararası prosedürler

Aynı sorunu bir başka uluslararası soruşturma ve çözüm prosedürleri çerçevesinde incelemeye sundunuz mu? Eğer sunulmuşsa, aşağıdaki hususları açıklayınız:

- Prosedürün türü.....
- Tarih(ler).....
..
- Yer(ler).....
- Sonuçlar (varsa).....

Lûtfen not ediniz: İlgili bütün belgelerin kopyalarını eklemelisiniz.

7. Tarih ve İmza

Tarih/yer:.....

Yazanın ve/veya mağdurun(mağdurların)

imzası:.....

8. Eklenen belgelerin listesi (asıllarını göndermeyiniz, sadece kopyalarını gönderiniz)

.....
.....